

רשומות

הצעות חוק

21 ביולי 1952

129

כ"ח בתמוז תשי"ב

עמוד

314

הצעת חוק הארכיונים, תשי"ב-1952

317

הצעת חוק לחיקון פקודת הטבק, תשי"ב-1952

319

הצעת חוק להארכת תוקף תקנות שעת-חירום (שעות עבודה במפעלים מוגבלים בשימוש בנורם חשמלי), תשי"ב-1952

חוק הארכיונים, תשי"ב—1952

1. בחוק זה —
- „חומר ארכיוני“ פירושו — כל כתב על גבי נייר, קלף או חומר אחר, וכל תרשים, דיאגרמה, מפה, ציור, תו, תיק, תצלום, סרט, תקליט וכיוצא באלה —
- (1) המצויים ברשותו של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית, להוציא חומר לא חתום ששימש לטיוט ושאינן נוהגים לשמור עליו לאחר עריכת הטופס הסופי ולהוציא העתקי מכונה שאין להם ערך של מקור;
- (2) המצויים בכל מקום שהוא אלא שיש בהם ענין לחקר העבר, העם, המדינה או החברה, או שהם קשורים לזכרם או לפעולתם של אנשי שם;
- „הגנזך“ פירושו — ארכיון מדינת ישראל;
- „ארכיון ציבורי“ פירושו — ארכיון שהוא בבעלותו או בהנהלתו של גוף שאין מטרתו הפקת רווחים ושאושר כארכיון ציבורי על ידי הממשלה, בהודעה שפורסמה ברשומות;
- „הגנז“ פירושו — מנהל הגנזך, שיתמנה על ידי הממשלה, לרבות כל אדם שהגנז ייפה את כוחו לפעול בשמו או במקומו.
2. תוקם מועצת ארכיונים עליונה (להלן — המועצה), וזה הרכבה:
- (1) הגנז שיהיה ראש המועצה;
- (2) באי כוח אותם משרדי הממשלה שתקבע הממשלה;
- (3) באי כוח הספרייה הלאומית, הארכיון הציוני המרכזי, הארכיון הכללי לתולדות ישראל, המועצה הארכיאולוגית המייעצת, הארכיון של צבא הגנה לישראל וארכיוני נים של מוסדות אחרים שייקבעו על ידי הממשלה;
- (4) מומחים שתמנה הממשלה.
3. (א) כל חומר ארכיוני של מוסדות ממלכתיים שקדמו להקמת מדינת ישראל, וכל חומר ארכיוני של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית שפסק קיומם ואין מוסד אחר יורש את מקומם, וכל חומר ארכיוני של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית שאינו צריך לשימוש עוד — יופקד בגנזך.
- (ב) הגנז רשאי לקבל להפקדה בגנזך כל חומר ארכיוני.
- (ג) כל חומר ארכיוני שהועמד לרשותו של הגנזך, אף אם לא הועבר אליו — יראוהו כמופקד בגנזך.
- (ד) הפקדה בגנזך היא לצמיתות, אך רשאי הגנז, בתנאים שייקבעו בתקנות, לקבל חומר ארכיוני למשמרת שאינה לצמיתות בשביל מוסדות המדינה והרשויות המקומיות ובשביל מוסדות ואנשים פרטיים.
4. הגנז יפקח על סדרי הארכיונים במוסדות המדינה וברשויות המקומיות, על שמירת החומר הארכיוני בהם ועל ביעורו.
5. הגנז רשאי לבדוק כל חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות, לצלמו ולהעתיקו, אך לא יוכל לבדוק, לצלם ולהעתיק חומר סודי אלא ברשות הממונה האחראי על אותו חומר.

פירושים

סועצת
ארכיונים
עליונה

החומר
שיופקד בגנזך

סמכויות פיקוח

סמכות לבדוק

פנקס של חומר ארכיוני פרטי

6. (א) הגנו ינהל פנקס חומר ארכיוני פרטי.

(ב) בפנקס זה יירשם חומר ארכיוני בעל ערך הנמצא בבעלותם או בהחזקתם של אנשים ומוסדות פרטיים ואינו מופקד בארכיון ציבורי.
(ג) הרישום ייעשה על יסוד הצהרת הבעלים של החומר הארכיוני, או של המחזיק בו, או על יסוד ידיעה שהגיעה לגנו על מציאות החומר.

סמכויות הגנו לבני חומר שברשות הפרט

7. (א) הגנו רשאי לדרוש מכל אדם ידיעות על חומר ארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו, לעיין בו, לצלמו ולהעתיקו, אך לא יינתן החצולם או ההעתק לעיון הקהל, אלא ברשות הבעלים ובעל זכות היוצרים.
(ב) אין אדם חייב למסור ידיעות על חומר ארכיוני או להרשות עיון בו, צילומו והעתקתו, אם גילוי החומר עלול לגולל עליו אשמה פלילית.

עיון הקהל

8. (א) כל אדם רשאי לעיין בחומר הארכיוני המופקד בגנו, אך אפשר להגביל זכות זו בתקנות.
(ב) הופקד חומר ארכיוני שזכות העיון בו מוגבלת על פי חוק או הסכם, יהולו עליו אותן ההגבלות גם בגנו.

העתקים

9. הגנו רשאי להמציא לכל דורש, בתנאים ותמורת אגרות שייקבעו בתקנות, העתקים, ביק בכתב, בין בצילום ובין בצורה אחרת, מכל חומר ארכיוני המופקד בגנו, שאין הגבלות עיון הלות עליו.

ביעור חומר כמוסדות הפרינה זכו

10. (א) לא יבוער במוסד ממוסדות המדינה או ברשות מקומית חומר ארכיוני, אלא בהתאם לתקנות.
(ב) הגנו רשאי לצוות על צילומו והעתקתו של כל חומר ארכיוני כאמור, לפני ביעורו, ועל הפקדת החצולם וההעתק בגנו.
(ג) סעיף זה לא יהול על חומר ארכיוני שביעורו דחוף מטעמים של בטחון המדינה.

ביעור חומר בגנו

11. (א) חומר ארכיוני שלדעת הגנו אין צורך עוד לשמרו, רשאי הוא לבערו כעבור שלושים יום מיום שפורסמה הידיעה על כך ברשומות; הובעה תוך המועד הזה התנגדות לביעור החומר — תכריע המועצה.
(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יבער הגנו חומר ארכיוני פרטי שהופקד בגנו, אלא אם הוצע קודם לבעל החומר לקבלו בחזרה והבעל לא קיבלו תוך המועד שנקבע בהצעה.

ביעור חומר ארכיוני שברשות הפרט

12. (א) לא יבער אדם חומר ארכיוני שברשותו הפרטית, אלא על פי היתר מאת הגנו, פרט לחומר שהוצע להפקדה בגנו והגנו סירב לקבלו.
(ב) סירב הגנו לתת היתר, רשאי האדם שהחומר נמצא ברשותו לערער תוך שלושים יום לפני המועצה והחלטתה תהיה סופית.

ענינים

13. (א) המבער בנדעין חומר ארכיוני שלא בהתאם לחוק זה, דינו — קנס עד חמש מאות לירות.
(ב) המסרב למסור לגנו ידיעות על חומר ארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו, או מונע ממנו לעיין בו, לצלמו או להעתיקו, דינו — קנס עד מאתיים לירות; ואין חיובו בדין פטר אותו מלמלאות אחרי הוראת החוק שעליה נתחייב בדין.

14. לא תוגש תביעה פלילית לפי חוק זה, אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל או בהסכמתו.

15. (א) הממשלה רשאית להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע חוק זה.
(ב) בתקנות מותר לקבוע את הסדרים לפיהם ינוהלו ארכיונים ציבוריים, וכל ארכיון ציבורי שלא יתנהל לפי התקנות לא תינתן לו תמיכה מאת אוצר המדינה או מאת רשות מקומית.

(ג) לא יותקנו תקנות אלא אחר התייעצות במועצה.

דברי הסבר

החוק המוצע בא להסדיר את מעמדו של ארכיון המדינה שייקרא „הגנזך“, וכן לקבוע הוראות בכל הנוגע לשמירת חומר ארכיוני בעל ערך במוסדות המדינה, ברשויות המקומיות וברשות הפרט.

החוק מגדיר כחומר ארכיוני כל כתב, תצלום וכיוצא באלה, שהוא בעל ערך היסטורי, אתנוגרפי, מדיני או סוציולוגי, או הקשור בפעילותיהם או בזכרם של אנשי שם.

מנהל הגנזך (הגנז) יתמנה על ידי הממשלה (סעיף 1).

תוקם מועצה ארכיונים עליונה (המועצה) שחבריה יהיו הגנז — הוא גם ראש המועצה — באי כוח משרדי הממשלה, באי כוח מוסדות בלתי ממשלתיים ומומחים (סעיף 2).

החוק מטיל חובה למסור לגנזך כל חומר ארכיוני במוסד המדינה או ברשות מקומית שאין צורך עוד להשתמש בו. החומר יופקד בדרך כלל לצמיתות, אך ניתנת גם האפשרות להפקדת חומר בתורת משמרת (סעיף 3).

החוק המוצע מקנה לגנז סמכויות פיקוח על הנהלת ארכיונים במוסדות המדינה, על שמירת החומר הארכיוני בהם ועל ביעורו (סעיפים 4 ו-5).

בגנזך יתנהל פנקס של חומר ארכיוני פרטי, שבו יירשם חומר ארכיוני בעל ערך הנמצא בבעלותם או ברשותם של אנשים ומוסדות פרטיים ואינו מופקד בארכיון ציבורי. הרישום ייעשה על סמך הצהרת הבעלים או על יסוד כל ידיעה עליו שהגיעה לגנז (סעיף 6). כדי לאפשר ריכוז יעיל של הידיעות על החומר הארכיוני הנמצא ברשות בעלים פרטיים, ניתנת לגנז הסמכות לדרוש מכל אדם ידיעות על חומר כזה שבדודו וכן הזכות לעיין בו ולצלמו. למען מנוע פגיעה בזכות הבעלות או בזכות היוצרים מורה החוק, שאם יצולם חומר כזה לא תהיה לקהל זכות עיון בתצלום אלא ברשות הבעלים (סעיף 7).

החומר המופקד בגנזך יעמוד לעיון הקהל, אם לא נקבעה הוראה אחרת בחוק או בהסכם. הגנז יהיה רשאי להמציא העתקים בכתב ובתצלום מחומר המופקד בגנזך (סעיפים 8 ו-9).

החוק המוצע כולל הוראות מפורטות בדבר ביעורו של חומר ארכיוני (סעיפים 10 עד 12).

החוק המוצע קובע ענשין למי שעובר על הוראותיו (סעיף 13) וכן הוא אוסר מתן תמיכה ממשלתית או עירונית לארכיונים שאינם מתנהלים לפי התקנות שיותקנו להם (סעיף 15 ב).

התקנות לביצוע החוק יותקנו על ידי הממשלה לאחר התייעצות במועצה (סעיף 15).

חוק לתיקון פקודת הטבק, תשי"ב—1952

תיקון הפקודה

1. פקודת הטבק, תתוקן כך:

- (א) בסעיף 2, במקום ההגדרה של "מנהל" תבוא הגדרה זו:
"מנהל" פירושו — מנהל המכס והבלו.
- (ב) בסעיף 3, לאחר סעיף קטן (2) ייוספו סעיפים קטנים אלה:
(3) שר האוצר רשאי, בצו לפטור ממס בלו, טבק מיוצר המיועד לתצרוכת חיילים והנמסר לצבא-הגנה לישראל או למוסד המספק מצרכים לחיילים בצבא-הגנה לישראל ולמשפחותיהם בלבד, ואושר לכך על ידי שר האוצר.
- (4) טבק מיוצר הפטור מתשלום מס בלו לפי סעיף קטן (3), לא יימסר לידי אדם שאינו משרת כחייל בצבא-הגנה לישראל, אלא אם שולם מס הבלו לפני המסירה.
- (ג) בסעיפים 11 (1), 19 (2) ו-31 (7) יימחקו המלים, "ויהא בר חידוש".
- (ד) בסעיף 35, במקום סעיפים קטנים (3) ו-(4) יבוא סעיף קטן זה:
" (3) נייר לסיגריות שהובא בניגוד לסעיף זה — יוחרם."
- (ה) בסעיף 37, לאחר פסקה (ד) תיוסף פסקה זו:
" (ה) טבק מיוצר שנמסר בניגוד לסעיף 3 (4)."
- (ו) בסעיף 38, במקום סעיף קטן (2) יבואו סעיפים קטנים אלה:
(2) מי שנמצא ברשותו טבק מוברח, דינו — קנס חמש עשרה לירות לכל קילוגרם או חלק מקילוגרם או פי שלושה מסכום מס הבלו המשתלם עליו, הכל לפי הסכום הגדול יותר, ואם אותו אדם כבר הודשע פעם על אותה עבירה — קנס כאמור או מאסר עד ששה חדשים או שני הענשים כאחד.
- (א2) (א) פקיד מכס וכל שוטר רשאי לתפוס כל אמצעי הובלה ששימש ליבואו של טבק מוברח, לסילוקו או להובלתו, ובלבד שלא יתפוס אירון או ספינה שנפחה הרשום עולה על 250 טון; אך רשאי הוא לעצור אירון או ספינה כאמור על פי הוראה מאת המנהל.
- (ב) אמצעי הובלה שנתפס כאמור, רשאי בית המשפט לצוות על החרמתו.
- (ג) אירון או ספינה שנפחה הרשום עולה על 250 טון, שנעצרו כאמור, דינן בעליהם — קנס — 1000 לירות, ועם תשלום הקנס, או מתן ערבות לתשלומן, יוחזרו האירון או הספינה לבעליהם.
- (ד) היה אמצעי ההובלה שנתפס לפי פסקה (א) בעל חיים, רשאי המנהל להורות על מכירתו במחיר שיקבע.
- (ה) אמצעי הובלה שנתפס לפי סעיף קטן זה ותוך שלושה חדשים מיום תפיסתו לא הוגשה לבית המשפט תביעה פלילית ולא תביעה להחרמתו, או שהוגשה תביעה כזו, אך בית המשפט לא ציווה על החרמת אמצעי ההובלה — יוחזר לבעליו, ואם נמכר — תשולם לו התמורה."

¹ חוקי א"י, כרך ב', פרק קמ"א, עמ' 1892.

(ז) אחרי סעיף 38 יבוא סעיף זה:

„דיו דברים שהותרו” 38א. כל שהוחרם לפי פקודה זו ייעשה בו כפי שיוורה שר האוצר.”

(ח) בסעיף 39 (1), לאחר פסקה (ז) תיוסוף פסקה זו:

„(ח) המוסר טבק מיוצר בניגוד לסעיף 3 (4) או המקבלו.”

(ט) סעיף 42 יסומן „(א) 42” ואחריו יבוא סעיף קטן זה:

„(ב) המנהל רשאי להפסיק בכל עת תקפו של רשיון שניתן לפי פקודה זו אם בעל הרשיון עבר, לדעתו של המנהל, עבירה על הוראות פקודה זו. רשיון שתקפו הופסק כאמור יחזור לתקפו אם לא הוגשה נגד בעל הרשיון תביעה פלילית בקשר לאותו מעשה עבירה תוך שלושה חדשים מיום שהופסק תקפו של הרשיון.”

(י) לאחר סעיף 47 יבוא סעיף זה:

„העברת סמכויות” 47א. המנהל רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי פקודה זו, כולן או מקצתן, אם דרך כלל ואם לענין מסויים או לאזור מסויים.”

ד ב ר י ה ס ב ר

החוק המוצע בא לתקן את פקודת הטבק תיקונים אלה:

(א) התיקון המוצע לסעיף 3 תכליתו לאפשר לשר האוצר להרשות מכירת מוצרי טבק לתצרוכת חיילים בצבא-הגנה לישראל ללא תשלום מס בלו.

(ב) לפי סעיף 35 לפקודה, אסור להביא לישראל נייר וסיגריות בלי רשיון מאת מנהל המכס והבלו. התיקון המוצע בא להורות על החרמת נייר שהובא בלי רשיון כאמור.

(ג) התיקונים לסעיף 38 באים להגדיל את הקנסות על עבירות נגד הוראות הפקודה בהתאם להגדלה שחלה בשיעורי הבלו.

תיקון נוסף לסעיף זה מסמיק את מנהל המכס והבלו למכור כל בעל חיים שנתפס בשעה ששימש להובלת טבק מוברת.

(ד) לפי סעיף 42 לפקודה אין רשיון לייצור טבק או למכירתו ניתן לביטול אלא על ידי בית משפט ולאחר שבעל הרשיון יצא חייב בדין. כדי למנוע עברייני מהשתמש ברשיון עד למתן פסק-הדין, בא החוק המוצע להעניק למנהל המכס והבלו סמכות להפסיק את תקפו של רשיון לאדם שעבר, לדעתו, עבירה על הוראות הפקודה. אולם חייב המנהל להגיש תביעה לבית המשפט תוך שלושה חדשים מיום שהפסיק תקפו של הרשיון, ואם לא עשה כן, יחזור הרשיון לתקפו.

**תוק להארכת תוקף תקנות-שעת-חירום
(שעות עבודה במפעלים מוגבלים בשימוש בזרם חשמלי),
תשי"ב—1952**

1. תקפן של תקנות-שעת-חירום (שעות עבודה במפעלים מוגבלים בשימוש בזרם חשמלי), תשי"ב—1952, מוארך בזה עד יום י"ג בטבת תשי"ג (31 בדצמבר 1952).
2. תקפו של חוק זה הוא מיום כ"ו באב תשי"ב (18 באוגוסט 1952).

דברי הסבר

ביום כ"ג באייר תשי"ב (18 במאי 1952) התקינה שרת העבודה תקנות-שעת-חירום (שעות עבודה במפעלים מוגבלים בשימוש בזרם חשמלי), תשי"ב—1952. תקנות אלה התירו העברתם של עובדים, להוציא ילדים עד גיל 16, במפעלים שהשימוש בזרם חשמלי מוגבל בהם, בשעות עבודה שתחומן ליום ולשבוע נקבע בהסכם קולקטיבי בין התאחדות בעלי התעשייה ובין ההסתדרות הכללית של העובדים, אף אם עבודתם בשעות אלה אסורה בדרך כלל.

תקפן של התקנות יפקע ביום כ"ו באב תשי"ב (18 באוגוסט 1952). הצורך בתקנות אלה בעינו עומד, והממשלה מציעה להאריך את תקפן עד סוף שנת 1952.

¹ קובץ התקנות 272 מיום כ"ו באייר תשי"ב (22.5.52), עמ' 955.

